

A

S

I

A

S

A

N

A

4*90

ASIASANA

**Kirjastotieteen ja informa-
tiikan opiskelijoiden aine-
järjestön UDK ry:n äänen-
kannattaja**

Osoite:
Asiasana
UDK ry
**Kirjastotieteen ja informa-
tiikan laitos**
PL 607
33101 TAMPERE

Painopaikka:
Tehokopiointi
Tampere 1990

ISSN 0356-0139

TOIMITUS:

Kai Halttunen, vast.

Harri Kalinen

Markku Laitinen

Maikki Marttila

Markus Määttänen

Nina Riutta

Lisäksi juttuja

kirjoittivat:

Jarna Hara

Päivi Harjunen

Pia Koskinen

Marianne Lindblad

Marja-Liisa Ratilainen

Tiina Vesterinen

S I S Ä L T Ö :

Pääkirjoitus 3

Puheenjohtajalta 6

+++

Pohjoismainen Konferenssi

Paneloituja ideoita 8

Ryhmätöiden tuloksia

Yrityskirjasto 10

Kunskapsbank 11

Kirjasto ja televisio 12

Bronten sisarukset 14

Tieteellinen kirjasto 16

Kirjastonhoitajien ... 19

Dream Company 21

Vierailut

Tårnby 23

Gentofte 24

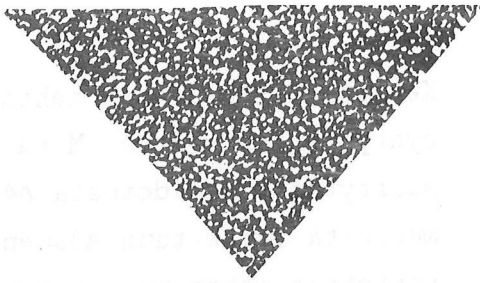
Kuninkaallinen kirjasto 25

Min Rejse 28

+++

Hypermeedio 31

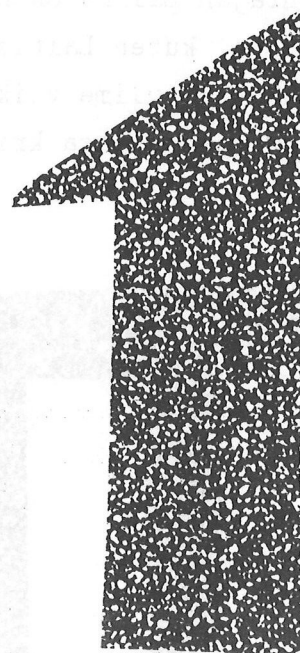
Filosofiaa rakennustyömaalla 36

MITÄ TIETÄÄ VASTAAVA TOIMITTAJA

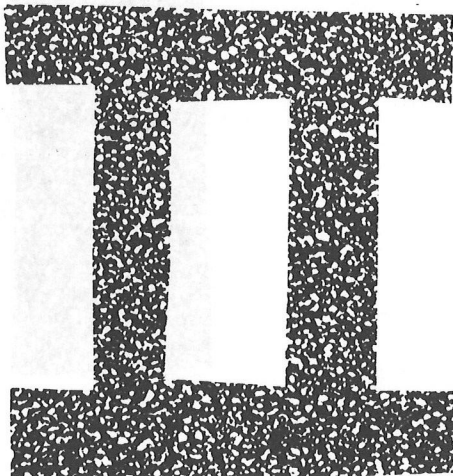
Ensimmäinen yhteyteni Asiasanaan oli heti opiskelujeni alussa syksyllä 1987. Tutorit tietenkin esittelivät ainejärjestölehteä, jota jopa tilattiin kirjastoihin. Jouduin uuden opiskelijan ominaisuudessa haastatteluun, jonka tekotavan muistan erityisen hyvin. Tulin kuuntelemaan Johdatusta Elokuvaan-luentoa jonnekin päärakennuksen kellarissa sijaitsevista luentosaleista, joka oli tupaten täynnä, niin etteivät kaikki halukkaat edes mahtuneet sisään. Sain paperille kirjoitetut kysymykset ja niihin pyydettiin vastausta tietyinä aikana. Asialla oli silloisia Udk-aktiiveja. No siitä sitten vain vastaamaan ja olihan se haastattelu lehdessäkin, silloisen syksyn ensimmäisessä sinikantisessa kansainvälisyysnumerossa.

Konkreettisen lehmenteon arkeen ja juhlaan sain tutustua seuraavan lehden teon yhteydessä. Luin ilmoitustaululta, että Asiasanaa taitetaan tietyssä Hatanpään valtatiellä sijaitsevassa asunnossa syksyisenä lauantaipäivänä. No, siitä vain tutustumaan lehmenteon saloihin ja tekijöihin, mutta kuinka kävikään. Taittoa ei ollut, kun ei ollut ihmisiä eikä juttujakaan, mutta minut kyllä vaivihkaa ujutettiin Asiasanan tekijäksi puheilla, vanhoilla numeroilla ja tarjoilulla. Seuraavaan numeroon sainkin aikaan muutaman kuvan ja anarkistisen jutunpätkän.

Samaisena syksynä Pohjois-mainen konferenssi järjestettiin Tampereella ja sielläkin piti valokuvata ja löysin itseni legendaarisesta sketsiryhmästäkin.

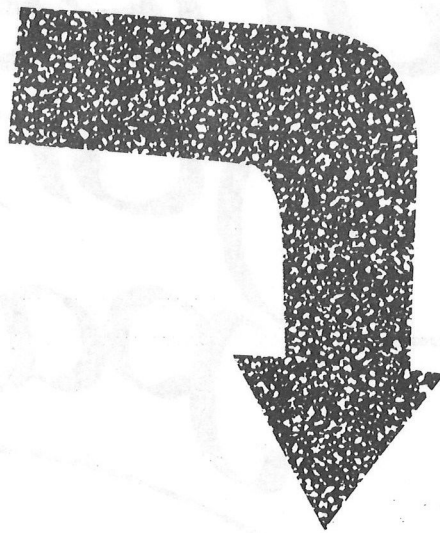
Syksyn vuosikokouksessa UDK:n hallitus meni lähes kokonaan uusiksi ja ekavuotisen kokemattomuudella lupauduin puheenjohtajaksi. Kokemuksena puheenjohtajuus on suositeltava kaikille ainejärjestössä toimiville, tutuksi tulee niin ylioppilaskunta, yliopisto kuin eri kirjastoalan järjestökin ja muita opiskelijoitakin oppii tuntemaan paljon enemmän kuin vain riviopiskelijana. Eli puheenjohtajan paikka on näkijän paikka, kuten Laitisen Markku ajatuksen viime viikkoisessa vuosikokouksessa kristallisoiti.

Kevään toista lehteä tehtäessä syntyi huima ajatus. Mitä jos siirrytäänkin nidotusta A4 muodosta taitettuun A3seen ja pistetään tähän numeroon vielä raflaava musta kansi. Rantamäen Leenan ja Poterin Eijan puolittamana päätoimittajakautena Asiasana omaksui uuden ulkomuodon ja kun Kalisen Harri saapui tekstaustusseineen kevään viimeisen numeron taittoon niin viimeaikojen lehtien ainekset olivat kasassa.

Vuoden 1988 lopulla UDK täytti 20 vuotta ja sen kunniaksi koottiin historiikkinumero vanhojen lehtien pohjalta ja pyydettiin Marjatta Okko ja Antti Eskola keskustelemaan kirjastotieteen tieteellisyydestä. Kaksikymmentä vuotta on pitkä aika ainejärjestötoiminnassa ja yliopistomaailmassa varsinkin kun se sijoittuu 60-luvulta 80-luvulle. Maailma muuttuu ja ihmiset sen mukana, mutta mihin suuntaan, se jääköön jokaisen itse pohdittavaksi. Tämäkin lause osoittanee 90-luvun privatisoitumista.

Vuonna 1989 alkoi sitten minun kaksivuotinen päätoimittajuuteni, joka sujuvasti päättyy tähän numeroon. Vastaava toimittaja Asiasanassa on kokemukseni mukaan kalenteri joka tietyin väliajoin muistuttaa kanssasisaria ja - veljiä siitä, että taas on tehtävä lehti. Hyvin lehdet ovat yhteisvoimin syntyneet, joskus tosin tarvitaan enemmän kommentelua, anelua, muistuttelua ja viimeisenä keinona omien juttujen kirjoittelua oli sitten asiaa tai ei.

Lehdentekijöiden arkipäivää taitaa olla tietty omaan tekijöiden keskuuteen rajautuva kritiikki, sillä hyvin harvoin lehdestä saa palautetta sellaisilta lukijoilta, jotka eivät itse ole lehteä tekemässä. Ottakaapa yhteyttä, tehkää juttuja ja tulkaa taittamaan Asiasanaa vastaisuudessakin arvon lukijat, minä nimittäin tiedän, että kyllä te olette siellä jossakin ja luette tarkkaan joka sanan.

Kaikkia yhteistyöstä kiittäen, syrjäytyvä vastaava toimittajanne.

Amurissa 3.12.1990

Halttunen

Puheen- johtajan Spaissa

Sattuma korjasi jälleen satoa. Olen astunut, ainakin virallisesti, pois kulttuuri- & virkistys- & hössötyshenkilön roolista ja valmistaudun ottamaan "integroitua kokonaisvastuuta" tämän puljun puuhista. Kärsin identiteettikriisistä.

Olen suuressa epätietoisuudessani koettanut ottaa selvää UDK:n tavoitteista ja tehtävistä noin yleisesti ja kaivanut esille mm. idean siitä, että UDK ry pyrkii olemaan ja tekemään kaikkea sitä mitä sen jäsenet toivovat. Miten hienoa.

Mieleeni on kuitenkin iskeytynyt hirvittävä kysymys; vastaavatko pienen "sisäpiirin"=hallituksen halut jäsenistön toiveita. Edustameko opiskelijoita vai olemmeko vain pikku klikkiymä, joka rällää sydämensä pohjasta omassa hiekkalaatikossaan jäsenistön rahoilla ja toteuttaa itseään?

Kannatan sentään vielä edes jonkinlaista demokratiaa ja mietiskelenkin tässä käsi poskella mitä pitäisi tehdä? Joskus tuntuu, että UDK:laisten suurin haave, mitä tulee ainejärjestöön ja sen toimintaan, on tulla jätetyksi rauhaan. Olen salaa kerännyt loistavan koelman Päteviä Syitä miksi ei voi tulla esim. saunailtaan. Toivoisin, että sen kaltaista luovuutta voisi edes vähäisessä määrin ohjata ainejärjestön käyttöön. Kyseinen välttely herättää kuitenkin vakavia kysymyksiä pohdittavaksi. Johtuuko se yleisestä välinpitämättömyydestä, kiireestä yms. vai onko syynä toiminta, joka ei herätä opiskelijoiden mielenkiintoa?

On kuitenkin usein kiven takana saada selville mitä opiskelijat TODELLA haluaisivat tehdä. Niinpä hallitus jälleen kerran sortuu luulon arvailuun, matkii muita ainejärjestöjä ja päätyy organisoimaan toimintaa, joka lähinnä innostaa sitä itseään ja on juuri sellainen sisäänpäinlämpenevä poppoo jollaiseksi sitä aina väitetään.

Meidän insidersien joukkoon on kuitenkin mahdollista päästä. Siitä ovat osoituksena ne ekavuotiset, jotka nyt uskaltautuivat mukaan. Tarvitsee vain tulla, sanoa moi ja alkaa muovata toimintaa uuteen uskoon. Ei siinä vaadita kaiken ajan panostamista tai uhrautumista byrokratian pyörittämiselle.

Pääasia, että avaa suunsa ja antaa vinkkiä ideoistaan tai nurisee kunolla.

Yhdyn edeltäjäni mielipiteeseen siitä, että yliopiston voi kahlaa läpi ilman ainejärjestöäkin. Voi toki. Mutta onhan se yksi tapaa niille, jotka eivät vielä ole muuta tapaa keksineet, päästä maitamaan sitä OIKEAA opiskelijaelämää (mitä se ikinä onkin), josta ainakin meikäläinen tapasi unelmoia.

Mitä tulee opiskeluaikaan välivaiheena ja elämään luentojen & harjoitusten & seminaarien ulkopuolella, minulla on hassu haave ; kun muksuni vuonna 2004 kysyy: "kuule mutsi, mitä t' teit silloin opiskeluaikoinasi villillä 90-luvulla?", haluan vastata muutakin kuin: "opiskelin".

Lehtijä

Oppea

Paneloituja Ideoita

Perjantai-ohjelmassa oli paneelikeskustelu kirjastokoululla. Sen eksoottisen tavan lisäksi, että vastaavanlaisiin tilaisuuksiin voi ottaa termospullon mukaan, paneelikeskustelun antia oli ajatus, joka esitettiin englanniksi: "PR is 90 % doing right and 10 % talking about it".

Paneelikeskustelijoina olivat yksi kirjastokoulun opettaja, yksityisen firman PR-konsulentti sekä PR-kirjastonhoitaja.

Keskustelu käytiin tanskaksi, joten sen anti oli keho, yleisön esittämät kysymykset jäivät täysin käsittämättömiksi. Tässä kuitenkin lyhyt selostus siitä, mitä irti saatiin:

Markkinointi määriteltiin paremmaksi kirjastonjohdoksi, sillä yleinen tietämys kirjastoista ja niiden tarjonasta tiedettiin heikoksi. Toisaalta tuotiin esiin ajatus, että kirjastot eivät ole kyläin keskittyneitä paikallisuuteen ja tarjoamaan palveluja kaikille asukkaille.

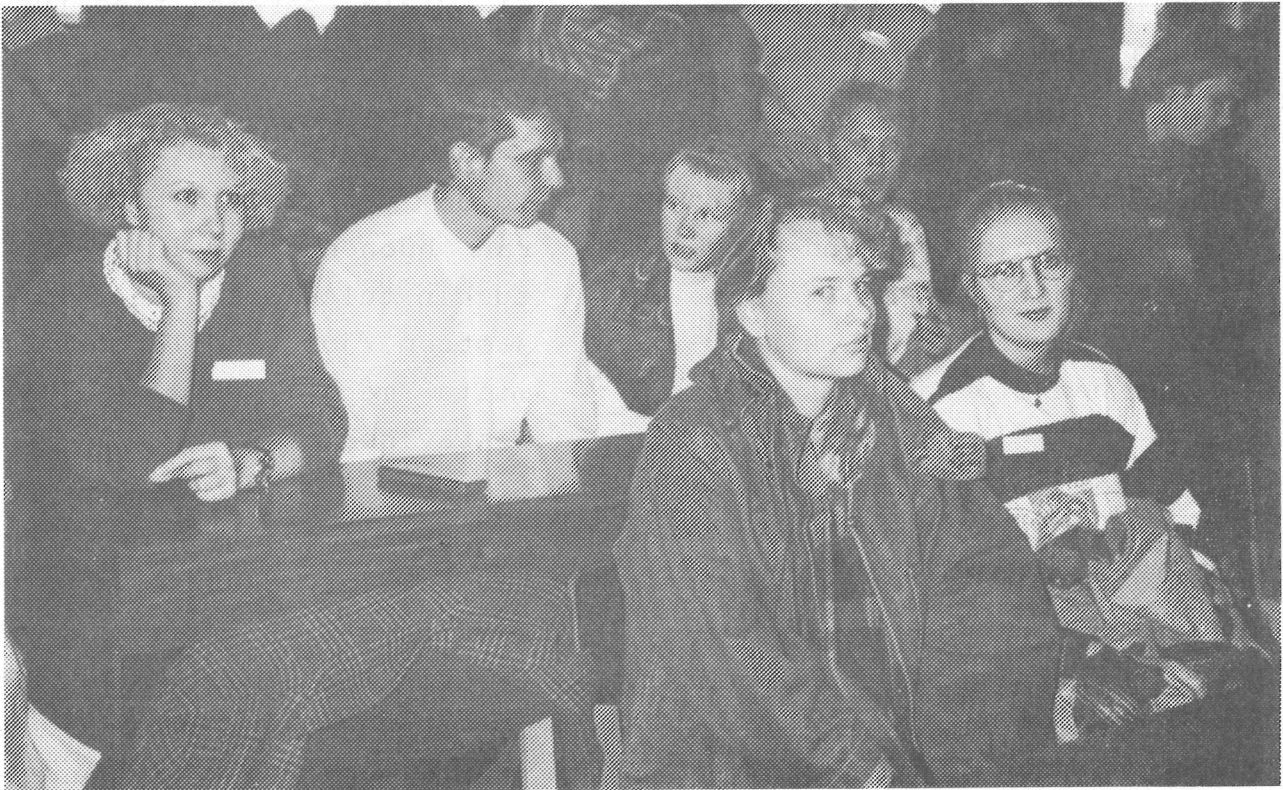
	PR	Mainostaminen
Tavoite	Arvostus	Herättää ostohalu
Kohderyhmät	Eturyhmät	Mahdolliset asiakkaat
Viesti	Informaatio	Kiinnostuksen/tarpeen luominen
Välineet	Informoivat esitteet, toimitukselliset lehdet	Myyntiesitteet

PR:llekin annettiin määritelmä: se on johtamisperiaate, joka analysoi, sovittaa ja kehittää kaikkia molempipuolisia yhteisöllisiä suhteita organisaation ja sen sisä- sekä ulkopuolisten osakkaiden kanssa tavoitteellisen viestinnän avulla.

Yksi paneloija käsitteli ennen kaikkea kirjaston ja lehdistön välistä suhdetta. Hänen mukaansa on kirjastonhoitajalla hyvä olla pelisäännöt selvillä siitä, mitä hän

haluaa sanoa, milloin ja kuinka usein ja miten ilmaistuna hän haluaa sanottavansa esittää. Lyhyys ja selkeys ovat hänen mukaansa normeja.

Lehdistön toiminnassa keskeisenä on lukija, jota suhteiden hoidossa lehtimiehiin päin on pidettävä mielessä. Paneloijat korostivat henkilökohtaisten kontaktien tärkeyttä. Heidän mukaansa suuntaus on se, että kirjastot tulevaisuudessa järjestävät yhä enemmän erilaisia yleisötapahtumia.

PR er en l...?/...n, som analyserer,
till*... og !!! alle de mmm sam
relationer mellem en +:;-°_ og
/s in og eksterne intressen via
..... ?!?

Maréku L

RYHMÄTÖIDEN TULOKSIA

SISÄINEN MARKKI- NOINTI YRITYS- KIRJASTOSSA

Yrityskirjaston markkinoinnin kohderyhmänä pidimme koko yrityksen henkilökuntaa. Oman logon kirjaston tunnuksena katsoimme tarpeelliseksi ja sen suunnitteli Anders Boråsista. Iskulause tuntui turhalta, joten emme tehneet sitä.

Päätimme, että kyseessä on uusi yrityskirjasto, joten markkinoinnin on lähdettävä aivan alusta. Suunnittelimme esittelyartikkelin kirjastosta henkilökuntalehteen.

Artikkeli alkaisi tiedonhakukysymyksellä ja vastauksella siihen. Sen jälkeen olisi kirjaston ja sen henkilökunnan esittely muutamien kuvin höystettynä. Selittäisimme miksi olemme olemassa, mitä teemme ja mistä meidät löytää. Artikkelin jälkeen tulisi tutusmiskutsu kirjastoon.

Markkinointi ei jäisi tähän ainoaan tiedotukseen, vaan ilmoittaisimme olemassaolotamme säännöllisesti henkilökuntalehdessä. Jos yrityksessä olisi käytettävissä yhteysverkosto, niin se olisi vielä parempi tiedotuskanava.

Parasta markkinointia on hyvä ja tehokas palvelu. Kerran huonon palvelun saanut tuskin tulee uudestaan kirjastoon, jos hänellä on vain muita mahdollisuuksia käytettävissä.

Ryhmässä olevista kaksi kuudesta oli työskennellyt yrityskirjastossa. Mielenkiintoista oli kuulla heidän työkokemuksiaan. Työtehtävät vaihtelivat suuresti taustajärjestäytymisestä riippuen.

MLR

BIBLIOTEK KUNNSOM KAPSBANK

Ryhmätyömme käynnistyi yleisellä keskustelulla yleisten kirjastojen asemasta kotimaissamme. Päällimmäiseksi ongelmaksi nousi jokaisessa Pohjoismaassa rahavaikkeudet, Valtiot ja kunnat rakentavat kuntaan paljon mieluummin toisen jäähallin kuin uuden kirjastorakennuksen...

Mietimme, että ennen kuin voimme markkinoida kirjastoa ja sen tarjoamia palveluita mahdollisille käyttäjäröhmille, meidän täytyy saada siihen varoja. Niinpä tulimme johtopäätökseen, että meidän on aukaistava päättäjien silmät huomaamaan, kuinka tärkeä merkitys kirjastolla on kunnalle.

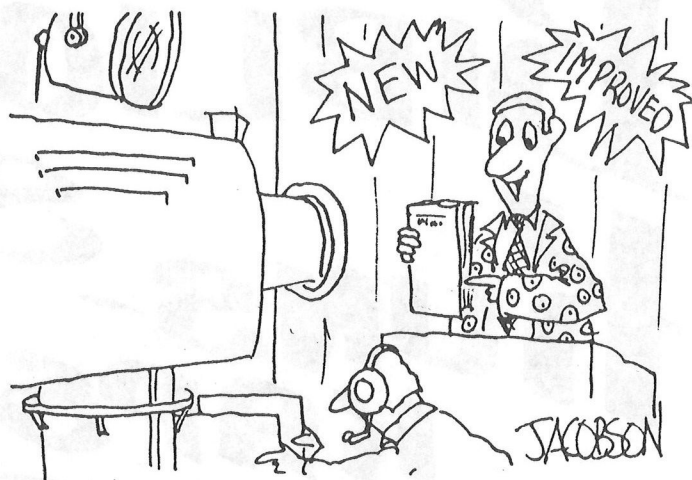
Nyt kun olimme selvittäneet markkinointimme kohderyhmän, meidän oli pohdittava, mikä olisi paras keino kiinnittää päättäjien huomio. Mielestämme henkilökohtaisella kirjeellä tavoittaisimme "kunnanisät" varmimmin. Mutta minkälainen tyyli vaikuttaisi heihin tehokkaimmin? Entä millaiset asiat? Päätimme tuoda tosiasiat esille lyhyesti ja ytimekkäästi, painottaen kuitenkin informaatiopalvelua. Onhan tunnettua, että päättäjät arvostavat enemmän hyötytietoa kuin kulttuurillisia seikkoja! Loimme yleiselle kirjastolle tavallaan uuden imagon tietopankkina -bibliotek som kunskapsbank.

Kirjeessämme kerroimme, että kirjastoissamme ON paljon tiedonhaluisia asiakkaita sekä henkilökunta, jolla on tietoa ja taitoa jaettavana. MUTTA jotta voisimme palvella asiakkaita mahdollisimman hyvin (ilman kiireestä aiheutuvaa stressiä), me TARVITSEMME lisää virkoja ja varoja. Uudet virat auttaisivat töiden keskittimisessä. Esim. kirjastonhoitaja voisi tehdä ainoastaan tiedonhakuun liittyviä tehtäviä eikä hänen tarvitsisi päällystää kirjoja tai tehdä muita vastaavia rutiinitehtäviä, jotka sujuvat vähemmänkin koulutusta saaneelta.

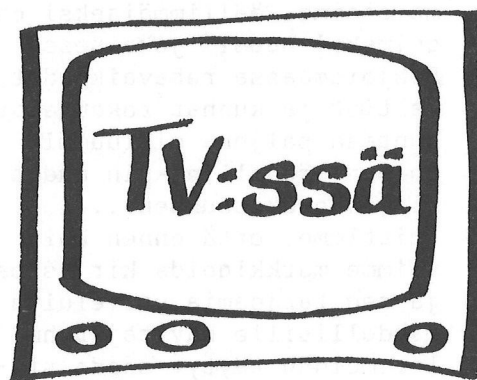
Korostimme kirjeessä, että hyvin toimiva kirjasto voi huomioida kuntalaisten tarpeet ottaen myös huomioon elinkeinoelämän, jota voidaan jopa elvyttää kirjaston avulla. Tämä puolestaan tuo uusia asukkaita paikkakunnalle jne. Siis lyhyesti HYVIN TOIMIVA KIRJASTO ON MAINOSTA KUNNALLE!

-Jarna-

KIRJASTO MAINTA V!V!V!V!V!

"It's fantasy! It's folklore! It's a whole lot more! It's your new public library. Come visit us now and we'll give you every first edition ever published. That's right! Every first edition ever published. It's an offer so incredible, I can't believe I'm saying it. But I am."

Tanskassa olleen Pohjoismaiden kirjastoalan opiskelijoiden konferenssin teemana oli kirjastopalvelujen markkinointi.

Teemasta keskusteltiin sekä paneelikeskustelussa että opiskelijoiden muodostamissa ryhmissä. Ryhmät keskustelivat kirjastopalvelujen markkinoinnista eri näkökulmista. Ryhmiä oli kaikkiaan yhdeksän ja jokainen ryhmä esitti lopuksi oman ryhmänsä tuloksen julkisesti, jonka jälkeen oli mahdollista keskustella niistä yhteisesti kaikkien opiskelijoiden kesken.

Allekirjoittanut kuului ryhmään numero seitsemän, jonka aiheena oli kirjastot ja televisio. Lisäksi kyseiseen ryhmään kuuluivat:

Elisabeth Forrell (Ruotsi), Sigrun Ingimaissdottir (Islanti), Arild Skalmersaas (Norja), Anita Tejlgaard Olesen (Tanska) ja Gunilla Widén-Wulff (Suomi, Åbo Akademi).

Meille oli annettu valmiita keskustelunaiheita ideoita herättämään. Meitä pyydettiin pohtimaan muunmuassa seuraavia asioita: millainen on kirjaston ja television välinen suhde, kuinka kirjasto tulisi enemmän esille televisiossa sekä meidän toivottiin tekevän televisiomainos kirjastosta tai keksiä televisio-ohjelman aihe koskettaen kirjastoa. Kokoonnuimme kaksi kertaa ennen tulosten julkista esittelyä. Ryhmämme oli erittäin eläväinen ja ehdimme keskustella annetun aiheen lisäksi monesta muustakin asiasta, kuten ikuisuus-

kysymyksestä, mikä on hyvän kirjallisuuden mittari kirjastossa.

Ensimmäisellä kokoontumiskerralla päätimme, että käsittelemme aihetta ainoastaan yleisen kirjaston kannalta.

Esittelen nyt lyhyesti ryhmämme pohdinnat annetusta aiheesta.

Me kaikki olimme sitä mieltä, että kirjastot haluavat televisioon ja että se on mahdollista kahdella tavalla:

1. Mainokset

2. "Oikeat" ohjelmat - dokumentit (päivä kirjastossa tai jotain muuta tuontyyppistä).

Mainokset toimivat televisioissa hyvin, mutta ne ovat erittäin kalliita, tämä saattaa olla yksi suuri, jos ei suurin, kompastuskivi ajatukselle, että kirjasto mainostaisi televisiossa. Kirjasto voisikin olla yhteistyössä paikallistelevision kanssa (Suomessa PTV), sillä kirjasto on riippuvainen paikallisista ihmisistä. Mikäli mainonta todettaisiin liian kalliiksi, tulisi kirjaston esittää televisioyhtiölle tarjous, jota se ei voisi vastustaa. Tällainen ehdotus voisi olla esimerkiksi kirjaston tapahtumien televisiointi. Esimerkiksi satuntunteja, kirjailijavierailuja ja erilaisia teematapahtumia voitaisiin televisioida. Kirjasto voisi tarjota televisioitavaksi myös "kevyitä" uutisia tyyliin: "tervetuloa tutustumaan uuteen henkilökuntaan" tai "kirjaston häiritsevä kokolattiamatto on poistettu, tule nuuskimaan uusia ja vir-

kistäviä tuulia kirjastoon".

Television avulla kirjaston olisi mahdollista tavoittaa ihmisiä, joita se ei muuten tavoittaisi. Mutta päätyivätpä kirjastot mainosten tekoon tai asiaohjelmien tarjoamiseen, olisi kirjaston henkilökunnan ensin mietittävä selväksi, millaisen mielikuvan he haluvat antaa itsestään, kirjastosta ja sen tarjoamista palveluista.

Ryhmämme teki myös muutamia luonnoksia mainoksista, joilla kirjasto voisi mainostaa itseänsä televisiossa. Todennäköisemmin mieleenpainuvimpia olisivat lyhyet ja hauskat mainokset. En kuitenkaan aio esitellä suunnitelmiamme julkisesti, sillä tarkoituksena on myydä nämä ideat jollekin uskaliaalle kirjastolle, joka on valmis satsaamaan osan määrärahoistansa televisiomainontaan.

Mielestäni ryhmätyöt olivat konferenssin parasta antia: pientyöskentelyssä oppii tuntemaan ihmiset hyvin ja useammat mielipiteet pääsevät esille.

Marianne Lindblad

HUMISEVAT HARJUT ILMAN BRONTEN SISARUKSIA

15. Pohjoismaisessa kirjastoalan opiskelijoiden konferenssissä osanottajat saivat käytännön esimerkin, miten epäonnistua markkinoinnissa. Teoreettisen mallin ja käytännön toteutuksen välinen ristiriita antoi tuleville kirjastonhoitajille hyödyllisen näkökulman asioihin, joita tulisi ja ei tulisi tehdä markkinoinnissa.

Kirjastoalan opiskelijat viidestä Pohjoismaasta tapasivat syyskuun ensimmäisenä viikonloppuna Kööpenhaminassa keskustellakseen markkinoinnista. Keskustelunaiheita olivat mm. kirjastojen ja kirjastonhoitajien suhde massamedioihin ja kirjastojen sisäinen markkinointi.

Konferenssin avajaispäivän paanelikeskustelu keskittyi koroistamaan kohderyhmän tuntemisen tärkeyttä. Kuitenkin kaikki kolme experttiä putosivat siihen samaan kuoppaan, mitä olivat opettaneet opiskelijoita välttämään: he eivät selvästikkään tunteneet yleisöään.

Edustajat Islannista ja Suomesta jätettiin huomiotta eikä mitään tehty suurien ja ilmeisten kielimuurien kaatamiseksi.

Mutta opiskelijat eivät luovuttaneet - mitä he eivät oppineet muodollisista asiantuntijoiden paneeleista, sen he omaksuivat ryhmätöissä ja vilkkaissa sosiaalisissa tapaamisissa.

Yllä oleva juttu on kirjoitettu seitsemän pohjoismaalaisen opiskelijan voimin ryhmässä, jonka aiheena oli kirjastot ja lehdistö.

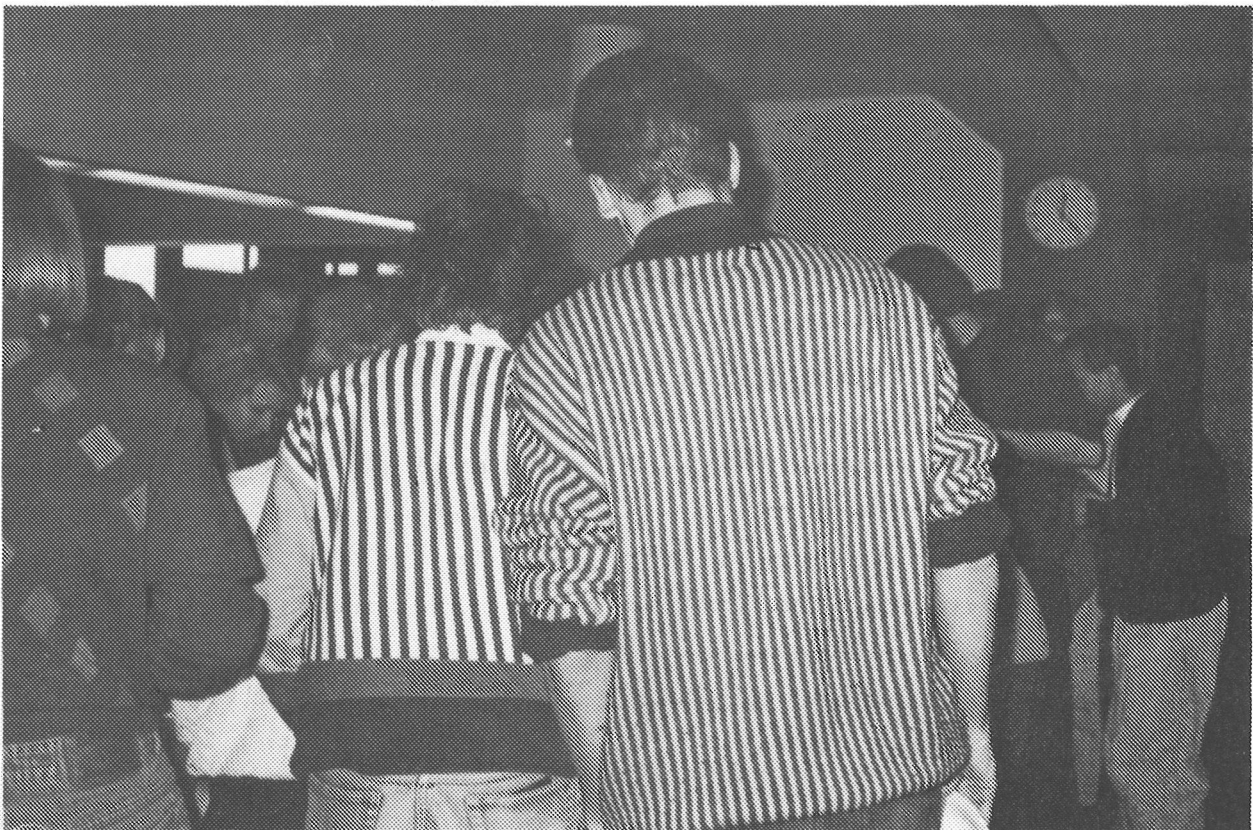
Ryhmätöet olivat konferenssin suurin anti. Niissä saatiin vihdoinkin kontaktia muihinkin kuin tuttuihin tamperelaisiin. Ryhmätöissä sai myös jonkinlaista käsitystä alan tilanteesta muissa Pohjoismaissa.

Koska aina on helppo arvostella muita, totean vain, että toivottavasti tulevat konferenssien järjestäjät ottivat opikseen tanskalaisten joistain pienistä kömmähdyksistä.

Jotain yhdistävääkin toki löytyi meistä "kielierojen repimistä opiskelijoista" - nimittäin ruokahalu. Keittiön tädit laittoivat pöydän niin koreaksi, että vieläkin herah-taa vesi kielelle.

Ja turha kainous ei meitä ruo-
kailussa häirinnyt: viereiset
kuvat on otettu noin 10 sekunnin
sisällä.

TIETEELLISTEN KIRJASTOJEN MARKKINOINTI

Konferenssin toisena virallisena päivänä aloitimme ryhmätöiden teon. Ryhmiä oli yhteensä yhdeksän ja jokaisella oli oma aihealueensa, jota käsitellä. Kaikki aiheet sivusivat tavalla tai toisella kirjastojen markkinointi -teemaa.

Ryhmä kakkosen aiheena oli tieteellisten kirjastojen markkinointi. Ryhmäämme kuuluivat Kari Oslost, Katarina Boråsin kirjastokoulusta Ruotsista, Ragnhildur Islannista, Jens Suomen Turusta, Kasper Kööpenhaminasta ja minä Päivi Tampereelta. Aivan kokoontumisemme aluksi kävimme neuvottelemaan ryhmässä käytettävästä kielestä ja päädyimme melko kivutomasti päätökseen englannista ryhmätyökielenä - lähinnä allekirjoittaneen painostuksesta.

Aloitimme aiheemme tarkastelun määrittelemällä, mitä tässä yhteydessä tarkoitamme tieteellisellä kirjastolla. Määritteilymme mukaan tieteellinen kirjasto tarkoittaa yliopiston kirjastoa. Rajattumme näin tarkastelumme erittäin suppealle alueelle meidän oli huomattavasti helpompi tarttua työhön eli alkaa pohtia markkinointin päämäärää, sanomaa, kohderyhmiä, keinoja tieteellisissä kirjastoissa.

Markkinoinnin kohderyhmistä päättäminen ei ollutkaan enää yhtä yksinkertaista, sillä heräsi kiivas väittely, voiko yliopiston kirjasto markkinoida itseään myös kehysorganisaationsa ulkopuoliselle yleisölle vai pitäisikö sen keskittyä vain oman "isäntänsä" palvelemiseen. Kävi ilmi, että

esimerkiksi Norjassa yliopistojen kirjastot eivät ole kovinkaan opiskelijaystävällisiä eli että ne eivät ole opiskelijoille yhtä avoimia kuin yliopiston tutkijoille ja opettajille. Markkinoinnin kohderyhmäksi yliopistojen kirjastoissa saimme lopulta määriteltäviä yliopiston omat opiskelijat, tutkijat, opettajat ja hallintohenkilökunnan. Muutkin voivat toki käyttää

yliopiston kirjastoa, mutta sitä ei heille erityisesti markkinoida; tämä johtuen resurssien rajallisuudesta.

Seuraavaksi ryhdyimme määrittelemään, mitä kirjastomarkkinointi on. Oletimme, että se on jotakin muutakin kuin vain mainostamista. Se on myönteisten asenteiden luomista kirjastoa ja sen ammatillista henkilökuntaa kohtaan. ERÄS ryhmäläisistä herätteli myös kysymystä, tarvitaanko markkinointia ollenkaan; jos vastaus olisi kieltävä, ryhmätyön tekeminen olisi aivan turhaa ja voitaisiin lähteä vaikka kaffille...

Markkinointia on paitsi se, että kerrotaan asiakkaille "mitä kaikkea me osaamme" ja että "me olemme Ammattilaisia" myös se, että opetamme asiakkaita käyttämään kirjastoa ja näin vaikutamme myönteisten asenteiden syntymiseen kirjastoa kohtaan. Keskusteluissa myös todettiin, että asiakkaiden todellisten tiedontarpeiden analysoinnin tulee olla markkinoinnissakin perustana eli että pyritään tässäkin toimimaan asiakkaan ehdoilla.

Myös joitakin konkreettisia ehdotuksia kirjaston markkinoinniseksi esitettiin: kirjastoa esilletuovat julisteet, vitsit, iskulauseet, logot, pilakuvat, perinteiset esitteet jne. Näistä kirjaston markkinoinnin erilaisista apuvälineistä keskustellessamme mietimme myös tekisikö ryhmämme jonkin logon tai julisteen luonnoksen, mutta koska jo aiemmin olimme todenneet tällaisten laatimisen asiantuntijoiden tehtäväksi, luovuimme ajatuksesta ryhtyä piirustelemaan ja lähdimme kaffille...

Yleisesti ottaen ryhmällämme riitti juttua asiasta ja hmm, etenkin asian vierestä. Tieteellisten kirjastojen markkinointi -teeman lisäksi tulivat käsiteltyä myös mm. Islannin ja Suomen kulttuurivaihto, virallisen norjan kielen ongelmatiikka Norjassa, kihlautumisen yleisyys eri pohjoismaissa (!), kysymys suomenruotsalaisista; ovatko he suomalaisia vai ruotsalaisia — Kiitos Jens solidaarisuudesta — ja monta muuta ihmiseloon liittyvää kysymystä.

Ymmärtääkseni tärkeintä konferenssissa ei ollutkaan "kirjastoasian" pohtiminen huulta purren ja uusien maailmaa vavisuttavien teoreemojen kehittely vaan luonteva tutustuminen pohjoismaisiin kollegoihin, jotka ovat paitsi kirjasto-olioita myös yllätys, yllätys IHMISIÄ.

Ryhmätöiden esittely olikin sitten jo oma shownsa. Kiitos Katarinan ja Jensin sekin sujui suuremmista kommelluksista ja Jens toi potin kotiin suomalaisen arvokkaalla käytöksellään - yes!

MITEN MARKKINOIDA

KIRJASTONHOITAJIA?

Ryhmätöitä tehdessämme pohdimme suomalais-ruotsalais-norjalaisella yhteistyöllä myös KIRJASTONHOITAJIEN MARKKINOINTIA.

Kuulostaa perin hienolta, mutta mistä itse asiassa olikaan kysymys?

Kirjastonhoitajan ammattia on perinteisesti pidetty lähinnä naisten ammattina. Niin ikään syvälle juurtunut mielikuva kirjastonhoitajasta on ujo, sulkeutunut ja huomaamaton hahmo lainaustiskin ääressä suuren kirjaröykkiön takana.

Eipä kuulosta kovinkaan imartelevalta - puhumattaakaan kunnioitusta herättävältä!

Mutta kaikessa tuossa piilee totuuden jyvänen: moni kirjastonhoitaja on liian passiivinen. Hän hoitaa kyllä työnsä tunnollisesti ja uhrautuu palvelemaan muita, mutta asiakkaille hän on vain osa kirjaston kalustoa siinä missä kirjat ja hyllytkin. Ikään kuin kirjastonhoitaja ammattina olisi jotain, mitä itse asiassa ei olekaan.

Mistä kirjastonhoitajien passiivisuus sitten johtuu? Ovatko ehkä jo alalle hakeutuvat luonteeltaan arkoja vai onko kenties niin, että kirjastoilmapiiri, työilmapiiri, tekee heistä syrjään vetäytyviä?

Joka tapauksessa kirjastonhoitajat olisi saatava irtottautumaan työpöytänsä äärestä, tulemaan pois lainaustiskin piiloista ja hyllyjen kätköistä. Arvostuksen parantaminen alkaa kirjastonhoitajien olemassaolon ilmaisemisesta ja siitä tiedottamisesta. Ihmisille tulisi kertoa ammattitaitoisesta työryhmästä nimeltä kirjastonhoitajat, jolla on merkittävä rooli yhteiskunnassa.

Kirjastonhoitajat voisivat aloittaa ihmisten terapoinnin vierailemalla päiväkoodeissa ja kouluissa selvittämässä jo lapsille työtään.

Onhan suurella osalla ihmisistä aivan väärät käsitykset kirjastonhoitajien työtehtävistä, koska asiakas näkee heidät vain lainaustiskillä kirjoja antamassa ja vastaanottamassa. Tällaiset väärinkäsitykset pitäisi kitkeä pois jo lapsilta: heistähän tulevaisuus, kirjastonhoitajankin, riippuu. Yhtä tärkeää kuin informoida koululaisia on tehdä yhteistyötä myös kollegoiden kanssa. Opettajilla on välituntikokouksensa opettajainhuoneessa, lääkärit tapaavat toisiaan ja vaihtavat kuulumisia, mutta kirjastonhoitajat istuvat useimmiten päivästä toiseen omassa työhuoneessaan omien töidensä parissa eivätkä tule juuri toistensa kanssa tekemisiin. Eivätkö kirjastonhoitajatkin voisi harrastaa samaa "kahvilatoimintaa" kuin muut? Kerääntyä joukolla kahvipöpin ääreen ja keskustella työhön liittyvistä asioista ja kehitellä yhteisvoimin uusia ideoita.

Ammatin arvostuksen kohottamiseksi on myös tärkeää kuulua ammattiyhdistykseen, ja yhdistysten panosta kirjastonhoitajien ja kirjastojen markkinoinnissa tuskin voi aliarvioida.

Ei myöskään pidä vähätellä kirjastonhoitajan itsestään antamaansa kuvaa: ystävällinen käytös ja iloinen olemus kiinnittää helposti huomiota ja reipas kirjastonhoitaja jää varmasti pinttyneimmänkin ammatin aliarvioijan mieleen!

Konferenssiterveisin
TIINA

DREAM COMPANY

ORACLE

INTER- NATIONAL

Ryhmä 9 toimi epä-pohjoismaalaisittain täysin englannin kielellä, mikä oli allekirjoittaneelle suuri helpotus. Tehtävämme oli kaupata kirjastolaisia uusiin hommiin. Ainakin Tanskassa on kirjastonhoitajia paljon työttömänä, joten lähtökohta oli sinällään ihan relevantti. Alunpitäen oli kai tarkoitus löytää sellaisia ei-kirjasto ammatteja, joissa kuitenkin voisimme käyttää hyväksi koulutustamme ja kykyjämme. Ryhmämme osoittautui kuitenkin yli-innovatiiviseksi ja kaksi tuntia myöhemmin pyöritimme jo kansainvälistä yhtiötä. Kummallista. Mitenkäs siinä niin kävi?

No, ensin me itsekkäästi pohdimme, mitä oikein halusimme työlläme ja päädyimme toivomaan hyvää palkkaa, mahdollisuutta matkustaa, kivoja työskentelyolosuhteita, koulutuksellemme kunnollista käyttöä, mahdollisuutta kehittää itseämme, mukavia työkavereita, mahdollisuutta toimia ihmisten parissa jne. (aina voi toivoa).

Todettuamme ettei sellaista ihmeyttä ole vielä oikein keksittykään (ainakaan kirjastonhoitajille) perustimme oman yhtiön, laadimme esittelylehdykäisen, lupasimme suuria ja saimme muutamia tärkeitä nimiä mainostamaan yhtiötämme.

Liikeideana oli kaikessa yksinkertaisuudessaan välittää asiakkaille se tieto ja asiantuntemus, jota he kaipasivat. Suureellisesti lupasimme vastata kysymyksiin, ratkaista ongelmat ja saada hommat hoidettua. Ja mikä tärkeintä, lupasimme olla asiakkaamme saatavilla koko ajan. Ennen pitkää kävi ilmi, että oraakkeleita olikin ympäri maailmaa ja toimimme siis kansainvälisen suuryrityksen palveluksessa. Hienoa.

Tämä oli siis tapamme ratkaista kirjastonhoitajien työttömyysongelmat ja täytyy myöntää, etteivät mistään hätäaputoista ollut kyse. Oracle International lupasi unelmien työpaikan meille kaikille ja vielä isolle joukolle kavereitakin. Oracle International aiheuttaa vielä jonakin päivänä työvoimapulaa Tanskan kirjastoissa, veikkaan minä.

T:Koskinen

PS. Mikäli joku harkitsee Oracle Internationalin liikeidean anastamista ottakoon ensin yhteyttä Leneen (Tanska), Randiin (Norja), Stefaniin (Ruotsi), Lindaan (Islanti), Mariin (Suomi), Anneen (Suomi) tai allekirjottaneeseen.

"WITHOUT ORACLE
INTERNATIONAL I
WOULD NEVER HAVE
MARRIED CARL GUSTAF"

THIS IS THE RESULT
OF SADDAM HUSSEIN
NOT CONTACTING
ORACLE INTERNATIONAL

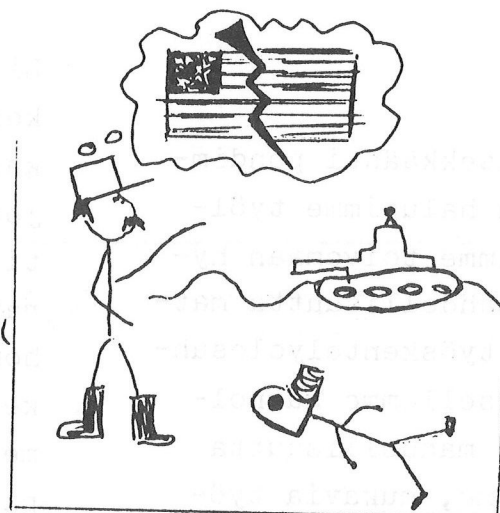

PHOTO OF SADDAM HUSSEIN

Vierailut Kirjastoihin

TÄRNBYN KUNNANKIRJASTO

Vierailu Tärnbyn kunnan pääkirjastoon oli mielenkiintoinen. Ennen osastoihin tutustumista kuulumme taustatietoja kunnasta ja kirjaston toiminnoista. Turkulaisen opiskelijan Sirkka-Liisan tulkkauksen avulla pysyimme asiassa mukana, mikä suuresti vaikutti vierailumme onnistumiseen.

Kirjaston yleisilme oli valoisa ja avara. Kirjastorakennus oli 8 vuotta vanha, mutta tilaa tuntui ainakin vielä olevan. Lehtilukusalin yläpuolella oli näyttävä kattoikkuna. Erikoisuutena oli sen verhojen sulkeutuminen automaattisesti auringon alkaessa paistamaan.

Tärnbyn kunnan pääkirjastossa oli muutamia muitakin mielenkiintoisia yksityiskohtia:

- * aikuistenosastolla oli jonotusnumerot kirjastonhoitajille
- * eri osastoilla (aikuisten, lasten...) oli erilaiset

aukioloajat, tämän mahdollisesti osastojen fyysinen erillisyys

- * eri kirjallisuuden lajeista oli paljon esitteitä aina naisdekkarikirjaailijoista inestikirjallisuuden luetteloihin.

Alla oleva kuva on esitteestä, jossa on lapsille järjestettävät tapahtumat Tärnbyn kunnankirjastoissa.

MLR

Lauantaiaamuna käytiin tutustumassa yleisiin kirjastoihin. Gentofte on 67 000 asukkaan kunta Kööpenhaminan naapurissa ja edustaa Tanskan kulta-hammasrannikkoka: asukkaat ovat varakkaita, hyvin koulutettuja ja iäkkäitä.

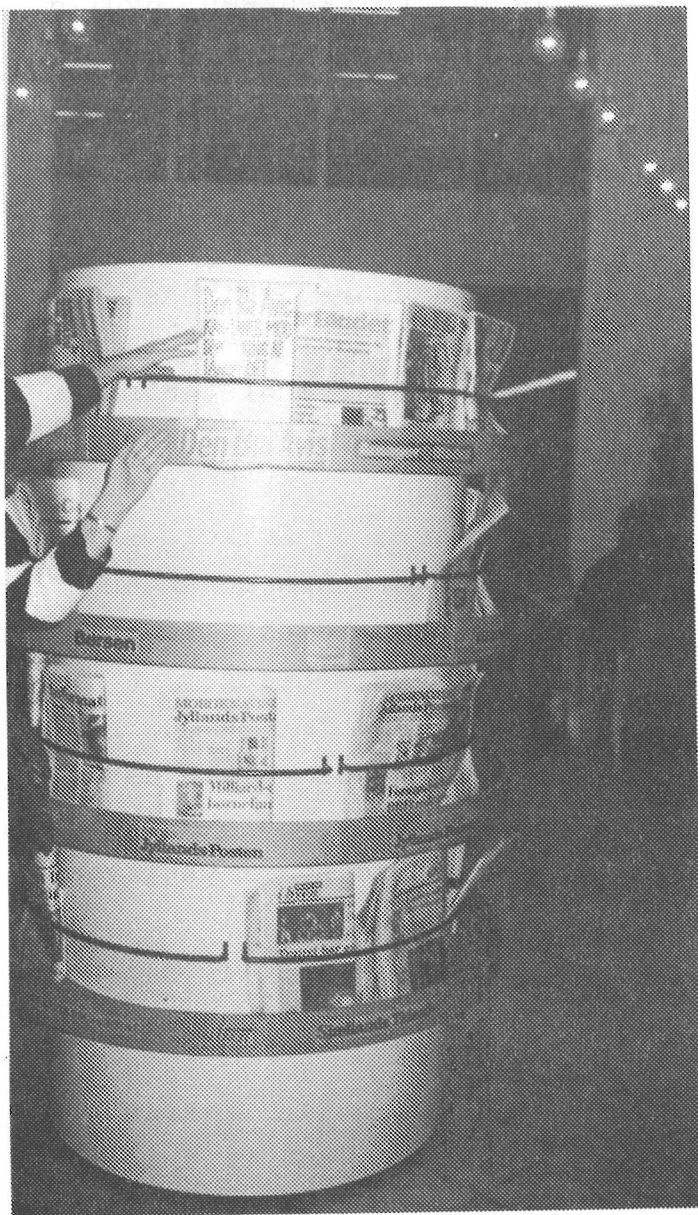
Pääkirjaston lisäksi kunnassa on 5 sivukirjastoa, joiden säilyttämisestä kulttuurilautakunta oli viime joulukuussa tehnyt päätöksensä. Säästötoimenpiteet kohdistetaan muualle.

80-luvun puolivälissä rakennettu pääkirjasto on tilava ja valoisa. Taidetakin oli näytteillä: keskelle näyttelytilan lattiaa oli sijoitettu kirjoituskone.

Gentofthen kirjaston tarjoamista palveluista kiinnitin huomiota erikoisuuksina kahteen asiaan. Tanskalaiset ovat oppineet lyhentämään laina-aikoja, täällä oli menty suosituimpien kirjojen kohdalla 7 päivän laina-aikaan. Toinen erikoisuus oli näkövammaisille tarkoitettu Gentofthen kunnan äänilehti, jonka kirjasto toimittaa.

Lehti ilmestyy kerran viikossa, ja se on koottu kolmen paikallislehden aineistoista.

Gentofte

Kuninkaallinen kirjasto!

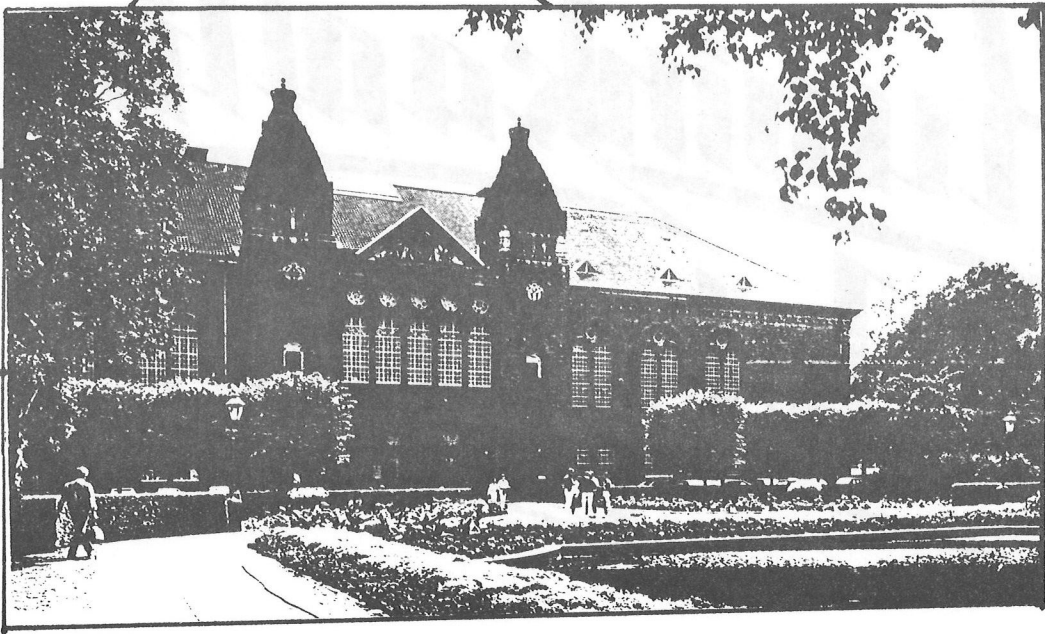
Perjantaina, konferenssimatkamme toisena päivänä, matkasimme Kööpenhaminan vanhaan kaupunginosaan tutustumaan Kuninkaalliseen kirjastoon.

Jo kirjastoa ympäröivä kesäinen puistikko lampeen ja ruusuistutukseen kietoi meidät "kuninkaallisiin" tunnelmiin. Palatsinomainen kirjastorakennus suorastaan imaisi meidät sisäänsä: saatuamme yhden valtuuskuntamme jäsenistä irroitettua pyöröovista lähdimme tutustumaan alkuaan kuningas Frederik III:n noin vuonna 1653 perustamaan kansalliskirjastoon.

Velkommen til Det kongelige Bibliotek

Odotellessamme opasta tirkistelimme kirjaston romanttisen vihreään lukusaliin (,jonne tietenkään turisteilla ollut lupa mennä.) Pian kuitenkin oppaamme saapui ja hänen innokkaista eleistään ja muiden valtuuskuntalaistemme liikehännästä tajusimme kiertokäynnin alkaneen.

Kiertelimme ja kaartelimme sokkeloisen kirjaston holvimaisissa käytävissä ja

nuuhkimme kirjakokoelmien antiikkista tuoksua. Oppaan hurmioituneista kädenliikkeistä ja vuolaasta puhe-
tulvasta päättelimme hänen juttunsa olevan mielenkiintoisia. Valtuuskuntamme norjalaiset jäsenet tekivät välillä kysymyksiä, jotka kiihdyttivät kirjaston oppaan entistä monisanaisempaan esitelmöintiin, jolloin valtuuskuntamme suomalaiset jäsenet pyrkivät osoittamaan kuullunymmärtämislahjakkuuttaan nyökkäilemällä älyllisnäköisinä oppaan selityksille.

Rakennuksen seitsemännessä kerroksesta kurkistelimme ritilälattioiden läpi suoraan kellarikerrokseen, ja tämä oli omiaan synnyttämään valtuuskunnassamme paniikinomaisia korkeanpaikan pelkokohtauksia. "Pudotauduttuamme" ylimmästä kerroksesta kellarin varastotiloihin seikkailimme kirjahyllyjen välissä ja pirautimme pari kansallismielistä kyyneltä löytäessämme SUOMEN kielelle käännetyn H.C. Andersenin teoksen.

Kiertokäynnin päätteeksi kokoonnuimme seminaarihuoneeseen, jossa eräs kirjastonhoitajista kertoi kansalliskirjaston markkinoinnista ja sai meidät herkistymään puhumalla SELVÄÄ suomenruotsia. Ensimmäistä kertaa kirjastovierailumme aikana ymmärsimme, MITÄ puhuttiin.

Ennen kuin jälleen saatoimme sukeltaa ulko-oven pyörteisiin jouduimme vielä turvata tarkastukseen. Muistoksi vierailultamme jäi paljon TANSKANKIELISTÄ kirjaston esittelymateriaalia ja lämmin mieli - olimme saaneet vierailla Tanskan kansallisuuskirjallisuuden sydämessä.

Taustatietoa Tanskan Kuninkaallisesta Kirjastosta:

- perustettu noin vuonna 1653
- vapaakappaleoikeus jo 1600-luvulla
- avattu yleisölle v. 1793
- nykyinen rakennus Slottsholmilla otettu käyttöön v. 1906
- nykyään toimii kansalliskirjastona, Kööpenhaminan yliopiston kirjastona ja kirjojen sekä painotuotteiden arkistona
- toimii humanististen tieteiden, teologian ja yhteiskuntatieteiden keskuskirjastona
- kirjastolla on yhteensä neljä toimipistettä
- monografioita ja sarjoja 3 300 000 nidettä
- kirjasto on pohjoismaiden suurin kirjasto.

Valtuuskunnassa mukana olleet:

Jarna Hara
Päivi Harjunen
Tiina Vesterinen

Min Rejse

Ei, matkalukemisenani ei ollut Mika Waltarin "Yksinäisen miehen juna". Laivapikajuna Turun satamaan, keskiviikkoilta, peruskoululaiset päässeet syyslomalle. Seuraus: juna täynnä, tilaa vain vaunujen välissä. Loimaalla saan seurakseni paikallisen kansanterveystyön kuntainliiton työntekijöitä, joita suloutuu samaan välikkään puolentusinaa, Tukholman risteilylle menossa ja tunnelman mukainen.

Mutta minä jatkan matkaani kohti Tanskaa. Maata, jossa suunniteltiin pilkkijöiden kairaamien avantojen verollepanoa. Suunnitelma sai hyvin äkäisen vastaanoton

ja koska valvontakin olisi suunnilleen mahdotonta, hankke ei toteutunut. Reilun vuoden ajan on Tanskassa voinut kaksi saman sukupuolen edustajaa käydä laillistamassa suhteensa viranomaisien edessä. Pysyviä arvoja puolestaan ovat alijäämäinen kauppatase ja valtion budjettialijäämät. Tanskasta kuulee usein sanottavan, että maa on menossa päin helvettiä, mutta ensimmäisessä luokassa.

Kulttuurin alalla tanskalaiset ovat olleet vahvoja: viime vuosina heillä on ollut menestystä niin Oscarien jaossa kuin euroviisuissakin.

Tanska on pieni ja tiheäänasuttu. Väkiluku on kasvanut tällä vuosisadalla nopeammin kuin Suomessa, kuten oheinen taulukko osoittaa.

	1914	1988
Tanska	2,92 milj. as.	5,13 milj. as.
Suomi	3,27 milj. as.	4,94 milj. as.

Ruotsalainen Intercity, ahdas sellainen. Käytävän toisella puolella istuvalta kanssamatkustajalta on pudonnut kaulaliina käytävälle. Nostan sen hänelle: E dehhär din? Vastaukseksi saan kuulla: Kiitti. Ilmiö toistuu matkan aikana useita kertoja; suomea puhuvia ihmisiä ilmestyy mitä odottamattomimmissa paikoissa ja tilanteissa.

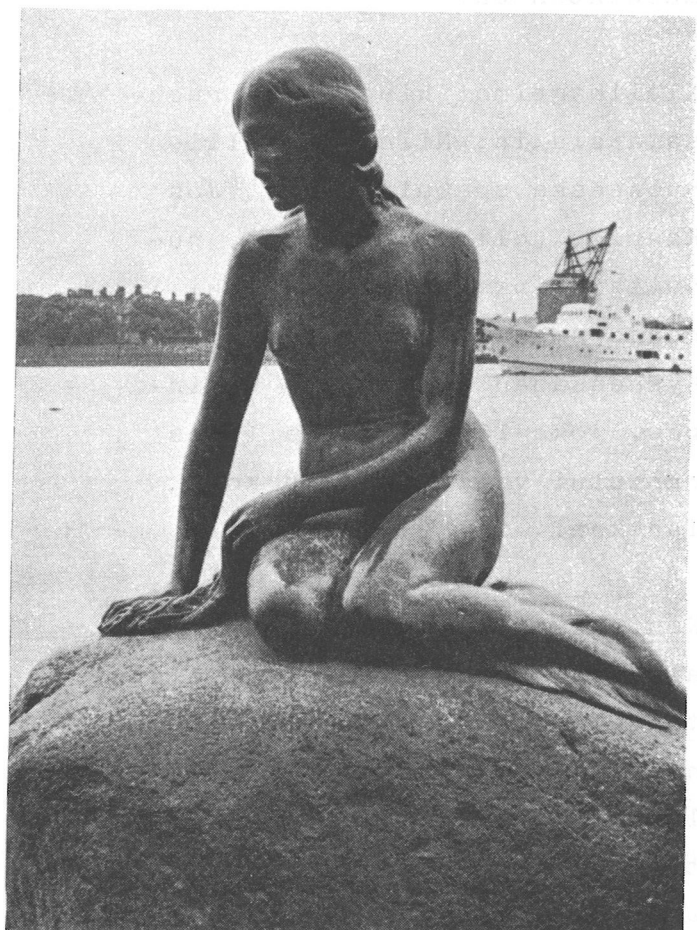
Etelä-Ruotsissa Intercity alkaa jäädä aikataulusta ja pysähdellä aivan asiattomissa paikoissa. Juna tulee Helsingborgiin yli tunnin myöhässä ja ajaa lautalle.

Jonkin ajan kuluttua vau-
nuun tulee univormupukui-
nen mies joka selittää
kaikille matkustajille
jotain tanskaksi. Suoma-
laismatkustajat, joita vau-
nussa ei loppujen lopuksi
ollut aivan vähän vaativat:
"English!", kieli vaihtuu
ja sanomakin alkaa mennä
perille. Juna jää lautalle
ja saamme huolehtia itsem-
me Helsingörissä uuteen ju-
naan.

Miin sitä tullaan Kööpen-
haminaan noin puolitoista
tuntia ilmoitettua aikaa

jäljessä, eikä vastaan-
ottajia näy. Itse asias-
sa he ovat siellä, mutta
minä onnistun välttämään
heidät. Mitä tekee infor-
matiikan opiskelija yk-
sin tuntemattoman kaupun-
gin rautatieasemalla kun
ei ole vielä äyriäkään
paikallisen maan valuut-
taa? Marssii suuren kau-
punginkartan luo ja kir-
joittaa ylös katujen ni-
met, joita pitkin kulkea
Jørgensenin hotelliin.

LENTÄKÄÄ

En tiedä vaikutinko vastaanotossa seisseen miehen silmissä uhkapelurilta, joka tapauksessa hänen mielestään minulle sopi ruotsalainen ruletti: huoneessa on viisi vuodetta, majoitettuja on minut mukaanlukien kuusi kappaletta, toiset kaikki ovat riikinruotsalaisia.

Ruotsalaispoika yrittää sulkea hotellihuoneen ikkunaa, mutta ei onnistu, sillä ikkunan ylempi haka on välissä. Nappaan sen pois ja ikkuna menee kiinni. Svenssoni-poika saa kuulla maannaisiltaan: "Huomaa kyllä että olet ruotsalainen!" Kansallista alemmuudentuntoa?

Kieliongelmat kiusasivat ruotsalaisiakin. Niinpä hotelli-huoneessa spekuloitiin: "Jos Kaarle X olisi voittanut, puhuttaisiinko silloin kaikki pohjoismaalaiset samaa kieltä?" Kyseessä on Ruotsin kuningas, joka 1600-luvulla lähes onnistui valloittamaan koko Tanskan.

Konferenssin kuluessa huomaa alkavani tuntea kielirasistisia tuntemuksia tanskalaisia ja norjalaisia kohtaan. Ei islantilaisien puheestakaan mitään ymmärrä, mutta heidän voimaistia olevan samalla tavalla lapsipuolen asemassa kuin mekin.

Kaupungille tehdyn ostoskierroksen saalis on tyydyttävä.

Tänä syksynä on käyty runsaasti keskustelua kielikysymyksistä. Minä kannatan sitä mielipidettä, että jos pohjoismaalaiset puhuvat keskenään englantia, niin silloin mennään merta edemmäs kalaan. Perusteluna voin esittää vaikka sen, että kieli aina heijastaa sitä yhteiskuntaa, jossa sitä puhutaan. Pohjoismaiset yhteiskunnat ovat paljon lähempänä toisiaan kuin anglosaksisia maita; liika tuttuus ehkä vähentääkin niiden houkuttelevuutta. Eri asia sitten on, onko kaikkien oppivelvollisuuteen sisällyttävä ruotsin kieli. Toisaalta ei ruotsi ole yhtään enemmän pakkoaine kuin mikään muukaan peruskoulun oppiaine.

I hvert fald, på gensyn naeste år - ja silloin pannaan juuteille jauhot suuhun!

Markku L

Kerro,
Kerro
Huvastin
.....
Sano!

HYPERT
MEDIA

Siirry seuraavalle sivulle

Lukuohje: Tämä artikkeli demonstroi hypertekstiä, joten se ei avaudu parhaalla mahdollisella tavalla perinteisesti alusta loppuun ja vasemmalta oikealle luettuna. Seuraa vapaasti mielihoiteitasi ja tee uusi dokumentti lukemalla tämä omalla tavallasi. Epävarman lukijan avuksi tekstiin on lisätty opasteita. Ohjeita ei ole pakko noudattaa! Siirry aluksi luvun kolme 3. kappaleeseen.

1. KIRJAVALTAA

Kirjastojen kokoelmat ovat muuttumassa. Vähän väliä ilmaantuu uusi tietotekniikan tai viihteen ihme, joka pitäisi sisällyttää palvelujen piiriin. Näille ihmeille on yhteistä ennenkokematon pakkaus. Sisältö, joka on tärkeämpi kuin muoto, on yleensä ennestään tuttua. Uusien aineistomuotojen omaksuminen ei silti ole itsestään selvää. Periaatteessa kirjasto on valmis välittämään kaikkea aineistoa, mitä asiakkaat haluavat - kirjasto on palvelulaitos ja asiakas aina oikeassa. Käytäntö on kuitenkin toista.

On itsestään selvää, että kaikilla on oikeus kaikkeen aineistoon, mutta minkä vuoksi kirjastot eivät käytännössä tue tätä oikeutta? Syitä on monia:

- Raha - muuhun ei ole enää varaa, kun ensin on ostettu tarvittavat kirjat. Kirja-aineisto on jonkinlainen perusresurssi, joka tulee ennen kaikkia muita. Kirjastoissa näyttää vallitsevan kirjakulttuuri, tyyliin "kannet ja lehtiä - hyvä; ei kansia, ei lehtiä - paha". Äänitteet, videot, tietokoneohjelmat ja kaikki muu kuin kirjat, ovat vammaisille ja lahjattomille tarkoitettua korvikemateriaalia, jonka ainoa tarkoitus on johdattaa asiakkaat kirjojen maailmaan. Mutta - suuri osa hankinnoista on ylimääräisiä kappaleita ja hetkellisiä trendisuosikkeja.

- Kirjastohenkilökunnalta puuttuu tarvittava koulutus uusien aineistojen käyttöön (vaikka cd-levyn tai ohjelmalevykkeen työntäminen asemaan on yhtä helppoa kuin pullapellin työntäminen uuniin, ja ohjelman käynnistäminen enintään yhtä vaikeaa kuin hienopesuohjelman valitseminen pesukoneesta). Kirjastonhoitajien koulutuksessa pitäisikin huomioida muutokset kokielmien rakenteissa.

- Lisäksi kirjastohenkilöiltä puuttuu myös trendien tajuaamiseen vaadittavaa yhteiskunnallista valvetuneisuutta - toisaalta he edustavat vakautta ja pysyvyyttä alati muuttuvassa maailmassa. Kuinka moni vanhempi ihminen tulee kirjastoon, koska siellä on niin kodikasta...

Älä lue tätä vielä

Samoin kuin k&i:n tutkijat ovat liiaksi keskittyneet yhden instituution, l. kirjastolaitoksen kautta tapahtuvan tiedonvälittymisen tutkimiseen, (ja unohtaneet muun inhimillisen ja sosiaalisen tiedonhankinnan ja -käytön) on samainen kirjastolaitos, l. kirjastonhoitajat ja kirjastovirkailijat, keskittynyt tietyn aineistomuodon, l. kirjan välittämiseen ja tietynmuotoisten kokoelmien (hylllyittäin kirjoja) kasvattamiseen. Kumpikin taho on mennyt yli siitä, mistä aita on matalin, ja kyvyt alkavat loppua, kun aidan korkeus kasvaa ja asiakkaiden tarvitsemaa tietoa saa muualta helpommin ja tehokkaammin kuin paperille painettuna.

Nyt tänne

2. VALLANKUMOUS

Kirjastojen pitäisi lakata pohtimasta minkä muotoinen aineisto sopii kirjastoon. Kirjastoon sopii kaikki kirjastonomainen materiaali.

Kirjastonomaista aineistoa ovat elämykset ja tiedot, jotka ovat talletettuja (erotuksena elävistä esityksistä), soveltuvat henkilökohtaiseen käyttöön (erotuksena elokuvista ja joukkotiedotuksesta) ja ovat yleisen moraalin mukaisia (suunnilleen). Mikään inhimillinen ei ole vierasta kirjastolle. Kaikilla tiedoilla ja elämyksillä on oikeus tulla esitetyiksi niille sopivassa ja mielekkäässä muodossa. Esimerkiksi äänikirjat eivät ole vain ääneen luettua kirjallisuutta, vaan esittävää taidetta, yleensä ammattilaisten esittämänä. Onhan aivan toista lukea että "...kreivitär kirkaisi vertahyytävästi..." kuin kuulla se omin korvin.

Istu alas

Mene tuonne

Asiakkaat asettavat välitettävälle sisällölle tiettyjä vaatimuksia. Tiedon pitää vastata tarvetta ja olla relevanttia. Mutta miten määritellä kaunokirjallisuuden relevanssi? Voiko kaunokirjallisuuden luokitus auttaa? Jos nykyiset tieteelliset luokituksetkin ovat epäonnistuneita ja heijastavat vuosisadan vaihteen maailmankuvaa, niin miten kaunokirjallisuuden

luokituksesta tulisi pätevä, kun kaunokirjalliset arvostukset ovat vieläkin henkilökohtaisempia kuin tietokirjallisuuden vastaavat. Käytännössä ihmiset ovat kuitenkin sen verran joukkosieluja, ettei kaunokirjallisuuden luokittaminen välttämättä ole ennalta tuomittua.

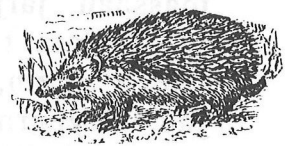
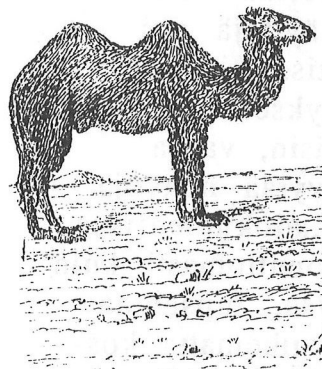
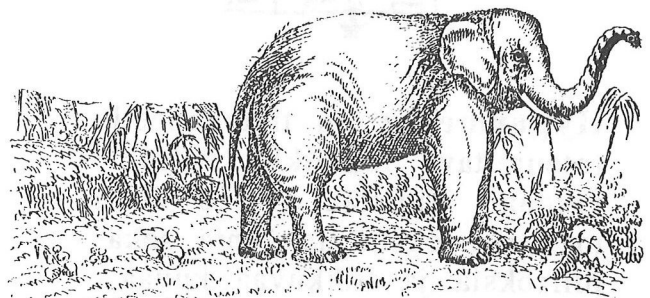
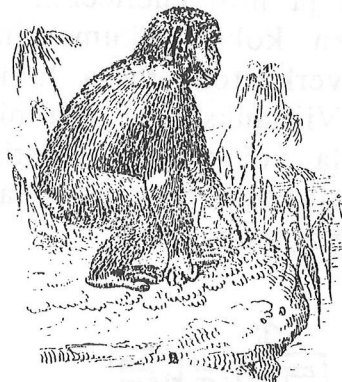
Katso kuvaa

3. TULEVAISUUDEN IHMEET

Toistaiseksi kirjastoissa on asiakkaita riittänyt, mutta entä kun nykyiset mummot kuolevat ja nuoret kasvavat aikuisiksi? Tällä hetkellä lapset ovat monen kirjaston pelastus ja se asiakasryhmä, joka tuottaa lukuja muuallekin kuin lainaustilastoihin. Mutta ei lapsiakaan kirjasto ikuisesti kiinnosta, jos tarjonta on pelkkiä kirjoja. Lapset, jotka kotona ja jopa koulussa seikkailevat pelien, tietokoneiden ja mielikuvituksensa huimissa maaailmoissa tuskin vaivautuvat tulemaan kirjastoon olemaan hiljaa. Lapsen luonnollisin olomuoto on riehuminen, joko fyysisesti tai hengessä mukana, kun ritari tuhoaa hirviön. Voisiko kukaan, joka kerran on ollut pelastamassa maailmaa, tyytyä vain lukemaan toisten tekemisistä?

Pelastus voi olla (taas kerran) uusien teknologia - hypermedia, jonka avulla tiede ja taide voidaan muuttaa niin aikuisten kuin lastenkin kansanhuviksi. (- Joku tietysti väittää, ettei tekniikka jaksa kiinnostaa lapsiakaan kuin hetken ja sitten he palaavat hyviksi havaittujen pupusatuksen pariin. Niinpä niin, ja silti lapset eivät erota kania jäniksestä.)

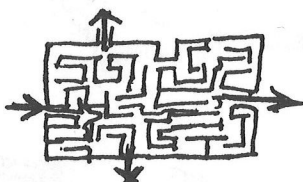
Palaa edelliseen kappaleeseen

Linkki tuonne
↪

Hyperteksti tarkoittaa tekstiä, jossa lukija voi kulkea omia polkujaan. Hyperteksti sisältää "viitteitä" ja avainsanoja, joiden avulla voi saada lisätietoja tekstissä mainituista asioista. Lisätiedot voivat olla alaviitteenomaisia kuriositeetteja tai myöhemmin (lineaarisesti) esiin tulevia olennaisuuksia, joista lukija kenties haluaa tietää enemmän juuri nyt. Viittaukset voivat sisältää lisää viittauksia ja niin edelleen..., muodostaen koko dokumentin kattavan verkoston, jossa lukija risteilee. Viittauksia ja avaimia seuraamalla voi poimia tekstistä vain kiinnostavat kohdat ja välttää epäolennaiset.

Jatka

Hypermedia on tietokoneella toteutettava tekniikka, jolla voidaan yhdistää yhteen dokumenttiin tekstiä ja ääntä sekä piirroksia ja liikkuvaa kuvaa (animaatiota). Videosta ja tv:sta hypermedian erottaa vuorovaikutteisuus: käyttäjä voi edetä dokumentissa haluamassaan järjestyksessä, pysähtyä, palata takaisin, valita uuden reitin, pyytää neuvoja jne. Hypermediadokumentissa voi seikkailla loputtomasti kuin Liisa Ihmemaassa, tupsahtaa sisään ja ulos kulkematta koskaan samoja polkuja. Se sopii mainiosti sekä opetus- että viihdetarkoituksiin.

Multimedia puolestaan tarkoittaa hypermediatekniikalla toteutettua esitystä (t. dokumenttia). Multimediaa voi simuloida esim. kuuntelemalla Taikahuilua ja lukemalla oopperan librettoa, tietosanakirjan kuvitettua artikkelia Mozartistä, sanomalehden arvostelua samaisen oopperan esityksestä ja vielä eri julkaisuista tietoja oopperan solisteista - kaikkea samanaikaisesti. Hankalaa, vai mitä? Hypermedialla toteutettuna vastaava taidepaketti vie huomattavasti vähemmän pöytätilaa ja jättää käyttäjän kädet vapaiksi. Käyttäjää voi toteuttaa mielihalujaan ja tutkia kiinnostavia kohtia silloin kun siltä tuntuu - yhdellä napin painalluksella.

Aava radio

Hypermediasta saa lisää tietoja esim. VTT:n tiedotteesta 1154, -90 (Anneli Heimbürger + 2 muuta naista).

Mitä kirjastossa sitten voi multimedialla tehdä? Käytännössä kaikkea sitä, mitä perinteiselläkin aineistolla: lukea, katsella, kuunnella, opettaa, esittää.. mutta kaikkea yhtäikaa ja yhdellä laitteistolla. Lisäksi multimedialla on varmasti vielä tuntemattomia käyttömuotoja, jotka vain odottavat keksijäänsä. Ja mitä enemmän käyttöä, sitä varmemmin uusia käyttötapoja keksitään - tekniikka on valmista, maailma odottaa sovelluksia.

Jos joku kirjasto on aikonut ryhtyä moderniksi ja siirtää lainauksen atk:lle ja hankkia yhteydet Minttu-tietokantoihin, niin kehottaisin unohtamaan koko jutun. Lainaushoituu entiseen tapaan ja haut voi teettää maakuntakirjastolla. Sen sijaan kannattaa ostaa mikrotietokone (mieluiten Mac) ja siihen hypermediaohjelmisto, ja tehdä kirjastosta kertaheitolla hypermoderni. Sitä mukaa kuin rahat riittävät voi hankkia siirtoheittimen (jotta asiakkaat pääsevät yhdessä osallisiksi hypermedian iloista), kirjoittimen, multimediahavainnointimen, cd-rom- tai kuvalävyaseman ja niihin levyjä, kaiuttimia, videotykin... Yksinkertaisimmat kokoonpanot maksavat tällä hetkellä muutaman kymppitonnin ja täydellisen laitteiston saa n. 100 000 mk:lla. Lisäksi kirjastonhoitajan omaan käyttöön kannattaa ostaa tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjel-

mat paperitöitä varten. Henkilökunta voi käyttää mikroa aamupäivisin tilausten ja esityslistojen tekoon, ja iltapäivällä asiakkaat viihtyvät samalla mikrolla tieteen ja taiteen parissa. Kirjastoon syntyy multimediatekeskus, joka innostaa asiakkaita omakohtaiseen tiedonhankintaan ja -käsitteilyyn.

Peruuta vähän

- Tämä ihmeellinen tulevaisuus on helposti pientenkin kirjastojen saavutettavissa, jos kirjastot tekevät yhteistyötä ja jakavat hankintakustannukset, kierrättävät laitteistoja, ohjelmia ja muita resursseja, jopa henkilökuntaa, keskenään. Yhteistyö ei suinkaan ole byrokraattisesti mahdotonta: "Jos on tahtoa, löytyy myös keinoja."

Lue tämä uudestaan

Artikkeli perustuu Kirjastopoliittisen Yhdistyksen järjestämässä "Kokoelmakumous"-seminaarissa pidettyihin esitelmiin (24.11.1990 Helsingin kaupunginkirjastossa), sekä sitä ennen ja sen jälkeen kuultuihin mielipiteisiin.

Filosofiaa rakennustyömaalla

Tässä päivänä muutamana, kun olin innokkaana opiskelijana menossa filosofian demonstraatioihin, koin melkoisen järkytyksen.

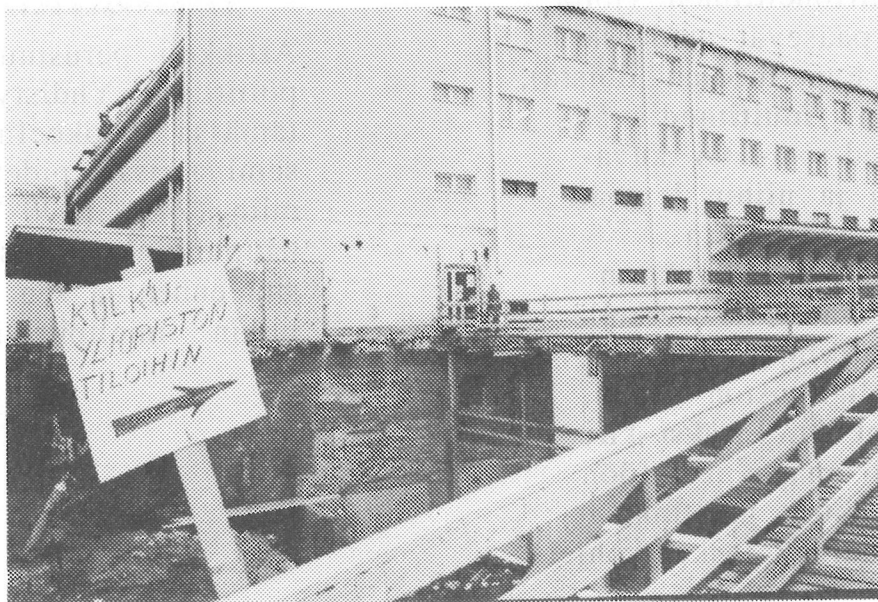
Demonstraatiot nimittäin pidettiin Sumeliuksen kiinteistössä, joka tällä hetkellä on täysin rikkirevitty rakennustyömaa. Maisemat Sumeliuksella ovat kuin suoraan Lars Von Trierin elokuvasta The Element of Crime: pölyä, lautakasoja, koneita, rakennustyömaaroinaa ja muuta kivaa. Kaiken tämän roinan keskellä oli siellä täällä pahvikylttejä, jotka yrittivät opastaa hämmennyttä opiskelijaa rakennustyömaalla oleviin yliopiston tiloihin.

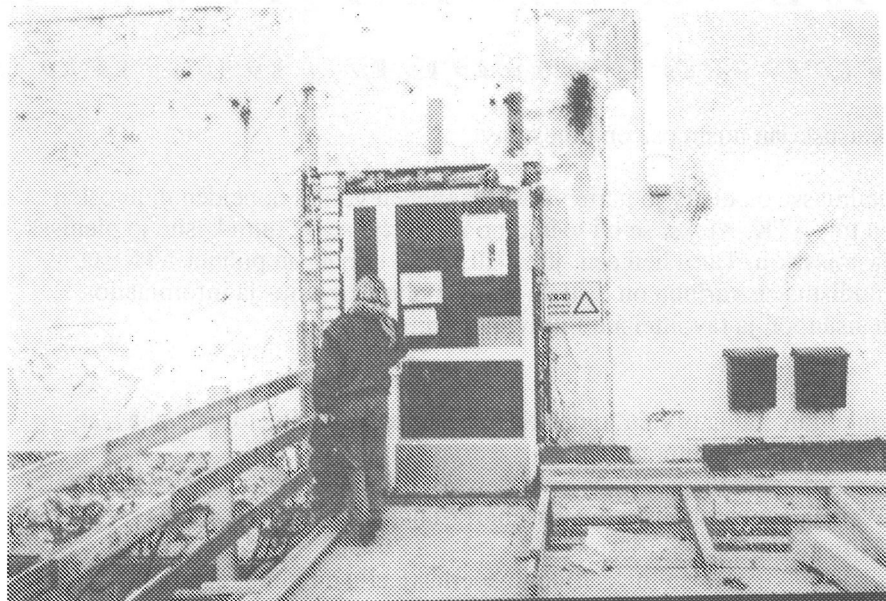
Kun sitten vihdoin puolen tunnin etsimisen jälkeen löysin lehtori Mehtosen varaamat tilat, mieleeni tuli jo luovuttaa ja lähteä kotiin.

Päivän demonstraatio nimittäin pidettiin huoneessa, jossa ei ollut lämmitystä, lämpöpuhallin kylläkin. Kun Mehtonen sitten alkoi luennoimaan kantavalla äänellään, alkoi joku ahkera työmies käyttää kiviporaa tai muuta vastaavaa laitetta. Tämän ansiosta koko huone tärisi niin, että lamput katossa alkoivat vilkkua ja Mehtosen äänikin peittyi poran äänen alle. Siinä kyllä meni Habermasit ja Aristoteleet sekaisin tunnolliseltakin opiskelijalta.

Tämän erittäin miellyttävän luennon päätyttyä Mehtonen kiroili, että tämä oli jo kolmas vuosi peräkkäin näissä olosuhteissa. Kuinkahan kauan Sumeliuksen remontteeraaminen vielä kestää, vai onko yliopisto omassa norsunluutornissaan autuaasti välittämättä ympärillä olevan maailman tapahtumista?

Markus Määttänen

TARTU HETKEEN - 90-LUVUN HAASTEITA KIRJASTOILLE

UDK:n julkaisusarjan uusin osa on ilmestynyt.

Kirjastomaailmassa on eletty jo parin vuosikymmenen verran nopeiden muutosten aikaa. Ensin tuli ATK. Aluksi se oli vain outo sana. Nyt se on tuttu käsite jo pienissä kunnankirjastoissakin. Tartu hetkeen -julkaisussa ei kuitenkaan puhuta ATK:sta. Tekniikan uudistusten varjoon on osittain jäänyt paljon kirjasto- ja informaatio-palvelualan sisältöön ja tavoitteisiin liittyviä kysymyksiä.

Kuten

- onko taidelainausta vain joidenkin kirjastojen kuriositeetti vai vakavasti otettava palvelumuoto?
- onko musiikkikirjastotyön tavoitteissa jotain mätää?
Pannaanko tavoitteissa musiikin harrastajat arvojärjestykseen?
Elitismiä musiikkikirjastoissa?
- yleisten kirjastojen maksuttomuusperiaatteella on pitkä historia.
Mutta miten käy, jos vapaakuntajärjestelmä pannaan yleisesti täytäntöön?
Tuleeko kirjastolaitoksesta häviäjä?
- tieteelliset keskuskirjastot ovat poikkitieteellisyyden ja uusien korkeakoulu-poliittisten tehokkuusmittareiden puristuksessa. Ketä tieteelliset keskuskirjastot 90-luvulla ensisijaisesti palvelevat: tutkijoita, opiskelijoita vai kaikkia kansalaisia?
- kestääkö kirjastoammattilaisten ammatti-identiteetti 90-luvun muutokset, kansainvälistymisen ja multimediat? Entä jos edessä on nimekkeen vaihdos: mitä me olemme, jos emme kirjastonhoitajia ja kirjastovirkailijoita?

Tässä 90-luvun haasteita kirjastoille. Tartu hetkeen!

SISÄLLYSLUETTELO

Kari Tiainen: Yleinen kirjasto taiteen lainaajana

Sanna Karttunen: Perinteinen musiikkikykynäkemys ja musiikkikirjastotoiminnan tavoitteenasettelu

Tuula Ahonen & Leena Taberman: Maksuttomuusperiaatteen kehitys Suomen yleisissä kirjastoissa

Maria Forsman: Tieteellinen keskuskirjasto - kuinka sen käy

Tuula H. Laaksovirta: Ammatti-identiteetti multimedioden paineessa

SEURAAVALLE SIVULLE ON KOOTTU KAIKKI UDK:N JULKAISUSARJAN OSAT.
KAIKKIA MUITA PAITSI OSAA KAKSI ON EDELLEEN SAATAVILLA.
TILAUKSET VOI LÄHETTÄÄ SEURAAVALLA SIVULLA OLEVAAN OSOITTEeseen.
KIRJOJEN HINNAT OVAT NETTOHINTOJA; UDK:N JÄSENET SAAVAT JULKAISUT
SULUISSA NÄKYVIN JÄSENHINNAIN.

JULKAISUJAMME VOI OSTAA MYÖS UDK:N OPINTONEUVONNASTA (SYKSYLLÄ 1990
MAANANTAISIN KLO 11-12 ATTILAN AINEJÄRJESTÖHUONEESSA).

UDK RY:N TIETEELLINEN JULKAISUSARJA

Tilausosoite:

UDK ry/Kirjastotieteen ja informatiikan laitos
PL 607
33101 TAMPERE

Hinnat nettohintoja,
jäsenhinnat
sulkeissa.

Tähän mennessä ilmestyneet:

N:o 1	A.I. Mihailov & R.S. Giljarevski & A.I. Tsernyi:
Tieteellisen informaation rakenne ja tärkeimmät ominaisuudet
ISBN 951-9482-00-8	Hinta 10,- (5,-)
N:o 2	Kristiina Koivisto: Kirjastoalan koulutus Suomessa
ISBN 951-9482-01-6 (loppuunmyyty)	
N:o 3	D.J. Foskett: Perusnäkökohtia luokituksesta informatiikan välineenä
ISBN 951-9482-02-4	Hinta 10,- (5,-)
N:o 4	Reijo Savolainen: Kirjastotiede tieteenä
ISBN 951-692-035-7	Hinta 30,- (15,-)
N:o 5	Pertti Suhonen: Tieteestä ja tieteellisestä kommunikaatiosta
ISBN 951-9482-03-2	Hinta 10,- (5,-)
N:o 6	D.J. Foskett: Kirjastotiede ja informatiikka kehittyvänä tieteenalana -
koulutuksellisia näkökohtia
ISBN 951-9482-04-0	Hinta 10,- (5,-)
N:o 7	G. Wersig & U. Neveling: Informaatiotiedettä kiinnostavat ilmiöt
ISBN 951-9482-05-9	Hinta 10,- (5,-)
N:o 8	Veikko Pietilä: Kirjastotieteen käytännöllisyydestä
ISBN 951-9482-06-7	Hinta 10,- (5,-)
N:o 9	R.S. Giljarevski & Ju.A. Srejder:
Tieteellisten informaatioprosessien semiotiikkaa
ISBN 951-9482-07-5	Hinta 10,- (5,-)
N:o 10	Bonifati Kedrov: Kirjastoluokituksesta ja tieteiden synteisistä
ISBN 951-9482-08-3	Hinta 10,- (5,-)
N:o 11	Antti Eskola: Kirjojen lukeminen, toiminta, elämäntapa
ISBN 951-9482-09-1	Hinta 10,- (5,-)
N:o 12	Tamar German et al.: Kirjaston käyttäjäkoulutus projektiopintojen yhteydessä
ISBN 951-9482-10-5	Hinta 10,- (5,-)
N:o 13	Tuula Laaksovirta et al. (toim.): Kirjastotiedettä ja informatiikkaa etsimässä -
tieteenanalyysiä ja tutkimussuuntia
ISBN 951-9482-11-3	Hinta 50,- (20,-)
N:o 14	Jens Gudiksen et al.: Tieto, tarpeet ja tiedon välittäminen
ISBN 951-9482-12-1	Hinta 10,- (5,-)
N:o 15	Juha Hakala: Dokumentaatiokielten ja tiedonhakujärjestelmien
evaluoititutkimuksen edistymisestä
ISBN 951-9482-91-1	Hinta 50,- (35,-)
N:o 16	Harri Kalinen & Mervi Kivirinta & Eija Poteri (toim.): Tartu hetkeen -
90-luvun haasteita kirjastoille
ISBN 951-9482-13-X	Hinta 50,- (30,-)

Udk ry
Kirjastotieteen ja
informaation laitoks
PL 607, 33101 Tampere

No 1	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-00-0	Hinta 10,- (2,-)
No 2	Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-01-8 (oppaan 1987)	Hinta 10,- (2,-)
No 3	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-02-6	Hinta 10,- (2,-)
No 4	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-03-4	Hinta 10,- (2,-)
No 5	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-04-2	Hinta 10,- (2,-)
No 6	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-05-0	Hinta 10,- (2,-)
No 7	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-06-8	Hinta 10,- (2,-)
No 8	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-07-6	Hinta 10,- (2,-)
No 9	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-08-4	Hinta 10,- (2,-)
No 10	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-09-2	Hinta 10,- (2,-)
No 11	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-10-0	Hinta 10,- (2,-)
No 12	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-11-8	Hinta 10,- (2,-)
No 13	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-12-6	Hinta 10,- (2,-)
No 14	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-13-4	Hinta 10,- (2,-)
No 15	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-14-2	Hinta 10,- (2,-)
No 16	Udk ry Kirjastotieteen ja informaation laitoks PL 607, 33101 Tampere	ISBN 951-9483-15-0	Hinta 10,- (2,-)